

Besluit van burgemeester en wethouders van Brummen

Onderwerp:	Besluitvorming fase 2 bestuurlijke toekomst
Portefeuille:	Bestuurskracht
Portefeuillehouder:	G.J.M. van Rumund
Vertrouwelijkheid:	Openbaar
Embargo tot en met:	18 december 2025
Afdeling:	Algemeen Bestuur
Kenmerk:	Z114453/D473249
Burgerparticipatie:	Raadplegen
Raadsprocedure:	Ja, ter besluitvorming
Besluit:	Akkoord (Ongewijzigd besloten)
Besloten op:	18 december 2025

Voorstel / Advies

1. De raad voor te stellen het principebesluit te nemen om met de gemeente Rheden het vervolgproces in te gaan tot een bestuurlijke fusie, onder voorwaarde dat de nieuw te vormen gemeente zich aansluit bij de regio Stedendriehoek.
2. De raad voor te stellen om gekoppeld aan het (aangegeven) principebesluit het college de opdracht te geven om te zorgen dat de raad vóór 1 juli 2026 een besluit kan nemen over het opstellen van een herindelingsontwerp (op basis van de Wet arhi).

Besluit

1. De raad voor te stellen het principebesluit te nemen om met de gemeente Rheden het vervolgproces in te gaan tot een bestuurlijke fusie, onder voorwaarde dat de nieuw te vormen gemeente zich aansluit bij de regio Stedendriehoek.
2. De raad voor te stellen om gekoppeld aan het (aangegeven) principebesluit het college de opdracht te geven om te zorgen dat de raad vóór 1 juli 2026 een besluit kan nemen over het opstellen van een herindelingsontwerp (op basis van de Wet arhi).

Inleiding

In april 2025 is in opdracht van de raad een vervolgonderzoek (fase 2) ingesteld naar de bestuurlijke toekomst van de gemeente Brummen (D455849). Er is toen gekozen voor het scenario 4a: herindeling van de gemeente Brummen als één geheel met één andere gemeente en daarover vervolgesprekken te voeren met de gemeente Rheden en Zutphen. In fase 2 van het onderzoek is samen opgetrokken met de gemeenten Rheden en Zutphen op basis van één gezamenlijk plan van aanpak. De door de raad van Brummen genoemde pijlers uit fase 1 (dienstverlenings- en voorzieningenniveau, kenmerken en identiteit, maatschappelijke trends en ontwikkelingen, organisatie en bestuur, financiën) zijn ook in dit onderzoek uitgebreid meegenomen.

Het eindrapport van het gezamenlijke onderzoek fase 2 (D473665) met het bijlagenboek (D473667) is op 17 december 2025 opgeleverd en toegevoegd aan dit voorstel. Het college heeft een afwegingskader inclusief adviezen (bijlage D473954) opgesteld. Het is aan de gemeenteraad van Brummen om over de adviezen, op basis van het afwegingskader, een besluit te nemen.

Beoogd effect

Waarborgen dat voor de inwoners, ondernemers en organisaties van gemeente Brummen ook op langere termijn de gemeentelijke dienstverlening en voorzieningen minimaal op het huidige niveau blijft, met behoud van de identiteit van de verschillende kernen in gemeente Brummen. Het college heeft hiermee uitvoering gegeven aan de opdracht van de raad van 17 april 2025.

Argumenten

1.1 en 2.1 Voor argumentatie zie afwegingskader.

Kanttekeningen

1.1 De nieuwe gemeente (Brummen-Rheden) moet financieel gezond van start kunnen gaan.

Er moeten afspraken gemaakt worden over de verdeling van schulden en investeringslasten, en over het beschermen van de financiële ruimte voor investeringen in het voorzieningenniveau in de kernen van gemeente Brummen.

1.2 De keuze voor de gemeente Rheden betekent veel zoekwerk voor beide gemeenten rondom de gemeenschappelijk regelingen en lichte samenwerkingsverbanden.

Het deelonderzoek wisselen van samenwerkingsverbanden, te vinden in het eindrapport, geeft een goed overzicht van alle regionale samenwerkingen.

2.1 Indien Rheden niet aan de gestelde voorwaarden wil voldoen, ontstaat een nieuwe situatie en een mogelijke heroverweging van eerder genoemde besluiten.

Burgerparticipatie

Ook in het onderzoek in fase 2 heeft, onder leiding van het onafhankelijke onderzoeksbureau Moventem, uitgebreide inwonersconsultatie plaatsgevonden. De consultatie was bedoeld om de mening van inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties te peilen over de twee mogelijke fusiecombinaties. Deze consultatie heeft in alle drie de gemeenten plaatsgevonden. In de gemeente Brummen zijn, naast inzet van het inwonerspanel en een open link naar de enquête, ook 7.000 inwoners aangeschreven met een persoonlijke brief. Dit alles heeft geleid tot 1.728 ingevulde vragenlijsten in onze gemeente (en 5.749 in de drie gemeenten samen). Deze 1.728 inwoners zijn representatief voor de bevolking van de gemeente Brummen. Daarnaast zijn in november twee consultatieavonden geweest, een voor de variant Brummen-Rheden en een voor de variant Brummen-Zutphen, met vertegenwoordigers vanuit de gemeenteraden en het maatschappelijk middenveld.

Advies adviesorganen

Niet van toepassing.

Communicatie

Ook in deze vervolgfase van het onderzoek is gewerkt aan de hand van een communicatie- en participatieplan. Daar is volgens plan invulling aan gegeven. Zo zijn de deelnemers aan de inwonersconsultatie door Moventem op de hoogte gebracht van de resultaten.

Over het eindrapport van Moventem, het advies van het college en de besluitvorming van de raad in januari 2026 wordt tijdig en goed gecommuniceerd met alle belanghebbende partijen. Onder andere door middel van een persbijeenkomst, persbericht en gemeentelijke communicatiekanalen zoals GemeenteThuis, website, sociale media en nieuwsbrief. Ook worden er informatiebrieven gestuurd naar belangrijke partners en stakeholders. De webpagina brummen.nl/toekomst is een belangrijke plek om alle relevante documenten te delen. Uiteraard is er ook aandacht voor het informeren van de gemeentelijke medewerkers en de ondernemingsraad.

Na besluitvorming door de gemeenteraad wordt iedereen op basis van de uitgangspunten van het communicatie- en participatieplan op de hoogte gebracht. Dit gebeurt via de vertrouwde communicatiekanalen.

Financiële toelichting

De provincie Gelderland heeft een financiële quickscan uitgevoerd. Hierbij geven zij een algemeen beeld van de huidige financiële posities van de betrokken gemeenten. Daarnaast heeft BZK op verzoek van de provincie Gelderland berekeningen gemaakt hoe de toekomstige algemene uitkering eruit komt te zien voor beide mogelijke fusiecombinaties. Deze quickscan is opgenomen in deel IV van het eindrapport (D473665).

Ongeacht de keuze voor de ene of andere gemeente heeft een besluit tot herindeling grote financiële consequenties. Dit geldt zowel voor de inkomsten (met name algemene uitkering en lokale heffingen) als de uitgaven. De omvang en richting van de impact zal sterk afhangen van politieke besluitvorming in de nieuwe gemeente. Een beperkt aantal van deze zaken is berekend in de genoemde financiële quickscan.

Het herindelingsproces zelf gaat gepaard met frictiekosten. Hiervoor wordt een extra uitkering ontvangen. Deze uitkering loopt vanaf het jaar voorafgaand aan de herindeling tot vier jaar daarna. De hoogte van de vergoeding is voor beide gemeenten gelijk. De hoogte van de frictiekosten hangt sterk af van keuzes rondom verbonden partijen, de harmonisatie van beleid en integratie van bedrijfsvoering.

Wanneer het herindelingsontwerp door de fuserende gemeenten wordt vastgesteld, stelt de provincie Gelderland preventief toezicht in op beide gemeenten. Vanaf dat moment moet de programmabegroting voor alle jaren structureel en reëel sluitend zijn.

Juridische grondslag

- Grondwet artikel 123
- Wet arhi
- Gemeentewet artikel 160

Inkoop en aanbesteding

Niet van toepassing.

Uitvoering

De gemeenteraad neemt in januari 2026 een besluit over het raadsvoorstel. Daarna wordt in januari / februari aan de raden van Rheden en Zutphen een besluit voorgelegd. Ervan uit gaande dat het besluit van Rheden in lijn ligt met het besluit van Brummen, wordt voorgesteld om het college de opdracht te geven om te zorgen dat de raad vóór 1 juli 2026 een besluit kan nemen over het opstellen van een herindelingsontwerp (op basis van de Wet arhi).

Stukken ter vaststelling

1. Raadsvoorstel (D473251)

Bijlage(n) ter informatie

1. Concept raadsbesluit (D473252)
2. Afwegingskader om te komen tot besluit bestuurlijke toekomst fase 2 (D473954)
3. Eindrapport Bestuurlijke Toekomst Brummen-Rheden-Zutphen (D473665)
4. Bijlagenboek Bestuurlijke Toekomst Brummen-Rheden-Zutphen (D473667)
5. Raadsbesluit d.d. 17 april 2025 over Bestuurlijke Toekomst: Eindrapport en collegeadvies (D455849)